

Sĩ t x a và chuy n c u may tr c k thi

Tác Giả: Lê Thái Dũng

Thứ Bảy, 10 Tháng 7 Năm 2010 18:20

C đ n tr c m i k thi, ng i ta l i b t g p các sĩ t lên chùa, đ n th p h ng xin l c hay đ n Văn Mi u s đ u r uà, l y bia ti n sĩ...

Th c ra dù có nh ng đ m khác nhau theo s bi n đ i c a đ i s ng xã h i nh ng đ u đó ch là s ti p n i nh ng gì đã có t xa x a - nh ng sĩ t x a cũng c u may tr c m i k thi.

Cúng bái t i các n i th ph ng Thánh Nho

N i th ph ng Thánh Nho là nh ng đ n, mi u th Kh ng T và các b c ti n hi n Nho gia khác, ch ng h n nh Chu Văn An; sĩ t đ n đây l bái đ t lòng thành kính, ng ng m . Trong nh ng n i th ph ng, Văn Mi u l kinh đô là n i th chính, có tính ch t qu c gia nên đ c nhi u sĩ t tìm đ n.

Sau khi làm l t i Văn Mi u, sĩ t s ra chiêm bái hàng bia Ti n sĩ, n i ghi tên nh ng ng i đ đ t qua các k thi tr c đó và đ c nh ng dòng ch trong n i dung văn bia v i nh ng l i nh c nh , đ ng viên, khuy n khích. Trái ng c v i nh ng cách “c u may” b ng cách xoa đ u r uà đá, xoa m t bia nh suy nghĩ l ch l c c a các sĩ t th i nay, sĩ t x a ch đ ng xem đ c các t m bia Ti n sĩ đ c m nh n, suy ng m ý nghĩa, thông đ p tinh th n mà ng i x a g i g m, t đó n l c v n lên noi theo g ng các b c ti n nhân.

Đúng nh n i dung t m bia Ti n sĩ khoa Giáp Thìn (1604) có đ n vi t: “Bia đá nguy nga, tr ng Giám s ng s ng b ng đ , chính đ nêu g ng cho sĩ t , làm tr đá v ng ch c cho n n danh giáo”.

N u thi l Thăng Long, ngoài Văn Mi u, sĩ t còn đ n đ n Ng c S n n i th ph ng nhi u b c thánh th n, trong đó có Văn X ng đ quân v th n coi sóc v văn ch ng khoa b ng. Dân gian quan ni m r ng n u ai đ c ông c m bút ch m vào tên thì h c hành t n t i, thi c thành đ t đ cao, chính vì quan ni m đây là n i bi u t ng cho văn h c mà sau này đ n đ i Nguy n, m t đ i quan và là nhà trí th c đ t Thăng Long là Nguy n Văn Siêu đã cho đ ng “đài nghiên, tháp bút” tr c c ng đ n làm phong phú thêm cho n i bi u tr ng văn h c này.

Sĩ t_u x_ua và chuy_{en} c_u may tr_uc k_hi thi

Tác Giả: Lê Thái Dũng

Thứ Bảy, 10 Tháng 7 Năm 2010 18:20

H_oi đ_{ang} gi_{am} kh_ox_ua.

Đi_u thú v_à là ngay tr_uc c_ung vào đ_{en} Ng_{oc} S_{on} còn đ_op n_{oi} hai bên hình r_ung, h_o g_oi g_om hàm ý mong ng_oi h_{oc} s_o có ngày đ_oc đ_o tên trên b_ong Long, b_ong H_o (hay còn g_oi chung là b_ong Long h_o).

Đây là m_{ot} cách g_oi khác c_ua b_ong vàng đ_o tên nh_ong ng_oi đ_o Ti_{en} sĩ theo cách g_oi có t_u th_oi Đ_ong Qu_{oc} c_u nên trong n_{oi} dung nhi_u bia Ti_{en} sĩ đ_u nh_{oc} t_ui, ví d_u: “L_oy khoa Ti_{en} sĩ làm b_ong Long h_o, mà s_o nghi_op các danh nho đ_u b_ot đ_u t_u khoa c_u, khi_n cho nhân tài dùng mãi không h_ot” (Bia Ti_{en} sĩ khoa Giáp Thìn-1604) ho_c câu: “K_o sĩ _o ch_on nhà tranh vách đ_ot, m_{ot} khi đ_oc ghi tên _o b_ong Long h_o, thân đ_oc đ_o vào h_ong khoa danh thì ph_oi làm th_o nào đ_o không h_o th_on v_oi t_um đá này” (Bia Ti_{en} sĩ khoa Bính Đ_on -1746).

Sĩ t̄ x̄ a và chuȳn c̄ u may tr̄ c k̄ thi

Tác Giả: Lê Thái Dũng

Thứ Bảy, 10 Tháng 7 Năm 2010 18:20

Đi c̄ u m̄ ng

Các sĩ t̄ th̄ i x̄ a tr̄ c khi đi thi th̄ ng đ̄ n nh̄ ng đ̄ n, mī u đ̄ c cho là r̄ t linh thiêng đ̄ c̄ u m̄ ng.

Có th̄ hī u c̄ u m̄ ng là vī c m̄ t nḡ i tr̄ c khi ngū muốn m̄ thấy mô̄ t giấc chiêm bao đ̄ bī t v̄ đī u gì đó mà h̄ đang đ̄ nh̄ th̄ c hī n. Theo các sách v̄ thū t gī i đoán m̄ ng thì câu mô̄ ng đ̄ c chia làm hai tr̄ ng h̄ p, mū n đ̄ c gī c m̄ ng lành ḡ i là “kỳ” (Kỳ mô̄ ng), không muốn thấy điềm hung trong gī c m̄ ng ḡ i là “nh̄ ng” (Nh̄ ng mô̄ ng).

Nḡ i ta c̄ u m̄ ng b̄ ng cách l̄ bá tr̄ c khi đi nḡ và suy nghĩ luôn liên t̄ ng, chú tâm câu khẩn thân thánh báo cho mình ḡ p m̄ ng lành tránh ḡ p mô̄ ng đ̄. Theo các giai thō i v̄ nh̄ ng v̄ Tī n sĩ Nho h̄ c, tr̄ c khi thi đ̄ , nhī u nḡ i lúc v̄ kinh đô Thăng Long đ̄ thi đ̄ u tìm đ̄ n nḡ i t̄ i đ̄ n Tr̄ n Vũ (t̄ c Tr̄ n Vũ quán) đ̄ c̄ u m̄ ng.

Có nh̄ ng v̄ thì c̄ u m̄ ng ã nh̄ ng n̄ i khác nhau nh̄ Nguȳ n Kh̄ c Tuy (đ̄ Tī n sĩ khoa Quý Mùi -1553) c̄ u m̄ ng ã chùa Yên T̄ (nay thū c Qū ng Ninh), Nguȳ n Duy Thì (đ̄ Tī n sĩ khoa Mậu Tū t -1598) c̄ u m̄ ng ã am Xuân Lô i (nay thū c Yên Phong, Vĩnh Phúc); Nguȳ n Minh Trī t (đ̄ Thám hoa khoa Tân Mùi -1631) c̄ u m̄ ng ã chùa H̄ ng H̄ i (nay thū c huȳn Chí Linh, H̄ i Đ̄ ng)...

Dùng th̄ c đ̄ n dành cho sĩ t̄

Không ch̄ đ̄ n ngày nay chúng ta m̄ i quan tâm đ̄ n chuȳn ăn ū ng khi thi c̄ mà t̄ x̄ a nó đã đ̄ c áp đ̄ ng ph̄ bī n. Theo quan nī m dân gian thì có m̄ t s̄ đ̄ ăn v̄ a b̄ , gī đ̄ c s̄ c kh̄ e và th̄ tr̄ ng t̄ t nh̄ t mà l̄ i mang ȳ u t̄ tâm lý c̄ u may nh̄ các th̄ c ăn làm t̄ đ̄ , đ̄ u, ngô hō c món chè hā t sen.

Ngoài ra còn có các các lō i qū nh̄ táo, quýt... và món ăn th̄ ng đ̄ c dùng n̄ u sĩ t̄ có đ̄ u kī n, đó là món cá chép vì nḡ i x̄ a quan nī m r̄ ng cá chép có th̄ v̄ t Vũ môn hóa r̄ ng, nó bī u t̄ ng cho s̄ thành công. Cha ông ta còn v̄ n đ̄ ng các món ăn theo thuȳ t âm đ̄ ng ngũ hành, tùy theo m̄ nh c̄ a t̄ ng nḡ i mà ăn các món phù h̄ p đ̄ thông minh, sáng sū t nh̄ đ̄ u ph̄ , đ̄ u cá, cháo tim gan l̄ n, th̄ t chó, rong bī n, ū ng n̄ c đ̄ u, m̄ t ong...

S̄ lī u chính th̄ ng c̄ a Vī t Nam không cho bī t c̄ th̄ các sĩ t̄ th̄ i x̄ a dùng nh̄ ng món ăn gì tr̄ c khi thi, nh̄ ng xét theo s̄ ã nh̄ h̄ ng t̄ tài lī u h̄ c t̄ p, cách th̄ c thi c̄ , n̄ i dung thi...

Sĩ tĩ xĩa và chuyĩn cĩ u may trĩ c kĩ thi

Tác Giả: Lê Thái Dũng

Thứ Bảy, 10 Tháng 7 Năm 2010 18:20

theo mô hình cĩa phĩng Bĩc thì viĩc các sĩ tĩ nĩĩc ta thĩi xĩa không thĩ bĩ qua các món ăn trong kĩ thi giĩng nhĩ sĩ tĩ phĩng Bĩc.

Theo nhĩng ghi chép cĩa thĩ tĩch cĩ Trung Quĩc thì vào đĩi Đĩĩng (618 –907), các sĩ tĩ thĩĩng sũ dũng mĩt món giĩi là “viĩn xĩĩng bĩ ích trí”. Món ăn này gĩm các vĩ: xĩĩng bĩ, viĩn chí, ngũ u tĩt, cát cánh, nhĩn sãm, bách phĩc linh, chĩ phĩ tĩ, nhĩc quĩ. Ngĩĩi ta đĩm các vĩ đĩ tán nhĩ, trĩn vĩi mĩt ong rĩi vo thành viĩn tròn, ngũ uĩng 2 lĩn có tác dũng ôn thĩn, tráng dũng, khai tâm, tăng trí nhĩ giúp hĩc và làm bài thi rĩt tĩt.

Ngoài ra các sĩ tĩ xĩa còn ăn nhĩu mĩt món giĩi là hĩ đào. Đây là món ăn vĩ thuĩc có tác dũng ích trí, cĩĩng trí giúp minh mĩn, sáng suĩt, khi hĩc và thi không thĩy mĩt mĩi mà tinh thĩn minh mĩn, tĩnh táo.

Ngày nay các nhà khoa hĩc đã đĩm phân tích thành phĩn cĩa hĩ đào, kĩt quĩ cho thĩy hàm lĩĩng lipit cao, phĩn lĩĩn là các chĩt axĩt béo chĩa no. Đĩ là chĩt có quan hĩ mĩt thiĩt đĩn cĩ u tĩo sinh lý cĩa não bĩ (lipit chiĩm đĩn 60% thành phĩn tĩ bào não trong tĩng sũ 7 loĩi thành phĩn dinh dũng nĩm trong não ngĩĩi). Đây là dũng lipit có tác dũng tĩt tĩi tinh thĩn, nhĩt là đĩi vĩi nhĩng ngĩĩi hoĩt đĩng trí óc cao.

ĩ Chuĩn bĩ lĩ u chĩng

Các sĩ tĩ phĩi tĩ chuĩn bĩ trĩĩc cho mình mĩt chĩng và mĩt lĩ u nhĩ đĩĩc đĩn bĩng tre đĩ mang vào trĩĩng thi rĩi chĩn cho mình mĩt chĩ đĩ dũng lĩ u đĩt chĩng. Trĩĩng thi là mĩt khu đĩt đĩĩc chĩn sũn đĩĩc rào dũ xung quanh, có lĩ u canh và đĩĩc chia làm 3 khu vĩc: Khu nĩi liĩm dũng đĩ cho khĩo quan, khu ngoĩi liĩm dũng cho các quan giĩm thĩ và khu vĩc dành cho sĩ tĩ. Hai khu vĩc kia đĩĩc dũng nhà, lĩp mái còn khu vĩc dành cho sĩ tĩ chĩ là khoĩng đĩt trĩng, ngĩĩi đĩ thi phĩi mang lĩ u chĩng cĩa mình vào, lĩy đĩ làm nĩi che chĩn nĩng mĩa, đây cũng là nĩi sĩ tĩ làm bài thi.

Đây là đĩĩm khác biĩt so vĩi thĩ thĩc khoa cĩa cĩa Trung Quĩc. Trong cuĩn Kĩĩn văn tiĩ u lĩc, nhà bác hĩc Lê Quý Đĩn cho biĩt nhĩn xét cĩa sĩ phu nĩĩc ngoài nhĩ sau: “Quy cĩ trĩĩng thi cĩa ta khác vĩi chĩ đĩ thi cĩa Trung Quĩc. Cho nĩn trong quyĩn Sũ giao kĩ sũ cĩa Chu Xán có nĩi: Trĩĩng thi cĩa nĩĩc y không có nhà làm sũn, sĩ tĩ ngĩi trong các lĩ u, phĩc xuĩng đĩt mà viĩt”.

Sĩ t̄ x̄ a và chuȳn c̄ u may tr̄ c̄ k̄ thi

Tác Giả: Lê Thái Dũng

Thứ Bảy, 10 Tháng 7 Năm 2010 18:20

▣ Mang bên mình nh̄ ng v̄ t may m̄ n trong h̄ c hành, thi c̄

M̄ t trong nh̄ ng cách t̄ o đ̄ t̄ o tâm lý an tâm, t̄ tin h̄ n, các sĩ t̄ tùy đī u kī n khác nhau s̄ mang theo bên mình nh̄ ng v̄ t bī u t̄ ng cho s̄ may m̄ n nh̄ bùa chú, bùa h̄ m̄ nh hō c mang đ̄ v̄ t, áo mũ có màu s̄ c h̄ p v̄ i m̄ nh c̄ a nḡ i đó. Đ̄ c bī t, nḡ i ta mang nh̄ ng v̄ t bī u t̄ ng cho s̄ thông minh, h̄ c hành thi c̄ hanh thông nh̄ : Bút Văn X̄ ng (bút có cán dài, ngòi nh̄ n. Vì cán bút làm b̄ ng ḡ dài ḡ i là “tr̄ ng m̄ c”, nḡ v̄ i qū t̄ n, bī u t̄ ng c̄ a sao Văn X̄ ng, ngòi sao văn h̄ c); Nḡ c hình con ve s̄ u hō c thêu hình ve vào áo mũ (ve s̄ u ḡ i theo ch̄ Hán là “Thī n”, tī ng kêu liên t̄ c, vang xa nên ḡ i là “thī n liên” th̄ hī n s̄ không nḡ ng đ̄ đ̄ t m̄ c đích vì th̄ còn ḡ i là “thī n liên quán quân” nên đ̄ c coi nh̄ s̄ n̄ l̄ c không nḡ ng s̄ đ̄ t đ̄ c ngòi quán quân, đ̄ u b̄ ng); Th̄ kh̄ c hình v̄ t bī i d̄ i lá sen (sen bī u t̄ ng cho thanh cao, tinh khī t ḡ i theo ch̄ Hán là “liên” coi nh̄ s̄ liên t̄ c, không nḡ ng. Còn v̄ t ch̄ Hán ḡ i là “áp” ḡ n âm v̄ i “giáp”, t̄ c t̄ m b̄ ng do vua ban danh hī u cho nḡ i đ̄ nh̄ Đ̄ nh̄ t giáp tī n sĩ c̄ p đ̄ , Đ̄ nh̄ giáp tī n sĩ xū t thân...)

▣ H̄ c thū c b̄ ng ch̄ h́y

Tr̄ c khi thi, ôn luȳn l̄ i kī n th̄ c là chuȳn đ̄ ng nhiên, nh̄ ng vī c quan tr̄ ng nh̄ t tr̄ c khi b̄ c vào k̄ thi là sĩ t̄ ph̄ i h̄ c thū c b̄ ng lī t kê các ch̄ h́y c̄ n tránh mà quan tr̄ ng đã công b̄ t tr̄ c. Đī u này giúp khi làm bài bī t mà tránh vī t các ch̄ h́y đó trong bài văn c̄ a mình, n̄ u không dù văn hay, ch̄ đ̄ p đ̄ n đâu cũng s̄ b̄ đánh tr̄ t, th̄ m chí còn b̄ t̄ i tùy theo m̄ c đ̄ , có th̄ b̄ ph̄ t giam, trū t quȳ n đ̄ thi hai khóa hō c c̄ m thi vĩnh vī n...

Có hai d̄ ng ch̄ h́y là Tr̄ ng h́y (h́y n̄ ng) ḡ m tên vua, hoàng h̄ u, hoàng t̄ , hī u c̄ a vua... và Kinh h́y (h́y nh̄) ḡ m tên h̄ hàng hō c tiên t̄ lâu đ̄ i c̄ a vua. Do đó trong tr̄ ng h̄ p làm bài, đ̄ n nh̄ ng ch̄ h́y thì sĩ t̄ ph̄ i dùng ch̄ khác thay th̄ , hō c vī t thī u nét hō c ph̄ i tách ch̄ đó ra.